

JOHN IRVING

L'Avinguda dels Misteris

Traducció d'Albert Nolla

edicions

62

JOHN IRVING

L'Avinguda dels Misteris

Traducció d'Albert Nolla

Edicions 62
Barcelona

Títol original: *Avenue of Misteries*
© 2015 by Garp Enterprises, Ltd.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: abril del 2016

© de la traducció: Albert Nolla Cabellos, 2016

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Diagonal, 662-664 · 08034 Barcelona.

info@edicions62.cat

www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Imprès a CPI (Barcelona)

DIPÒSIT LEGAL: B. 5.190-2016

ISBN: 978-84-297-7487-0

TAULA

1. Els Nens Perduts	13
2. El monstre Maria.....	33
3. Mare i filla.....	51
4. El retrovisor trencat.....	61
5. Sense cedir a cap ventada	76
6. Sexe i fe	90
7. Dues verges.....	107
8. Dos preservatius.....	124
9. En cas que s'ho preguntí	145
10. Sense terme mitjà	164
11. Hemorràgia espontània	177
12. El carrer Zaragoza	193
13. Ara i sempre.....	211
14. <i>Nada</i>	237
15. El nas.....	260
16. El rei dels animals.....	285
17. Nit de Cap d'Any a El Encantador	316
18. La luxúria sap com distreure't	341
19. El Noi Meravelles.....	357
20. Casa Vargas	382
21. El senyor va a nedar.....	410
22. <i>Mañana</i>	438
23. Ni animal, ni vegetal, ni mineral.....	462
24. La pobra Leslie	479

25. Acte 5, Escena 3.....	493
26. L'escampall.....	518
27. Nas per nas	542
28. Uns ulls grocs apinyats	566
29. Una anada senzilla	585
30. L'espargiment.....	600
31. Adrenalina.....	619
32. No la badia de Manila	639
Agraïments.....	661

ELS NENS PERDUTS

De tant en tant, en Juan Diego s'encarregava de dir: «Sóc mexicà; vaig néixer a Mèxic, i hi vaig créixer». Més recentment, tenia el costum de dir: «Sóc americà; he viscut quaranta anys als Estats Units». O, en un esforç per evitar el tema de la nacionalitat, a en Juan Diego li agradava dir: «Sóc de l'Oest Mitjà; de fet, sóc d'Iowa».

Mai no deia que era mexicà americà. No era només que a en Juan Diego li desagradés l'etiqueta, tot i que és tal com ho veia i de fet li desagradava. En Juan Diego creia que la gent cercava sempre els punts comuns de l'experiència mexicana-americana, i ell era incapaç de trobar terreny comú en la seva pròpia experiència; sincerament, tampoc el buscava.

El que en Juan Diego deia era que havia tingut dues vides —dues vides separades i clarament diferenciades. L'experiència mexicana era la primera vida, la infantesa i la primera adolescència. Després de marxar de Mèxic —no hi havia tornat mai— havia tingut una segona vida, l'experiència americana o de l'Oest Mitjà. (¿O potser també deia que, relativament parlant, en aquella segona vida no li havia passat gran cosa?)

El que en Juan Diego sempre sostenia era que, dins el seu cap —certament en els seus records, però també en els seus somnis— vivia i revivia les seves dues vides en «vies paral·leles».

Una bona amiga d'en Juan Diego —també era la seva metgessa— li feia broma sobre les «vies paral·leles». Li deia que era sempre o bé un nen de Mèxic o bé un adult d'Iowa. En Juan Diego podia ser una persona discutidora, però en allò estava d'acord amb ella.

Abans que els blocadors beta li alteressin els somnis, en Juan Diego solia explicar a la seva amiga doctora que es despertava sempre amb el «més dolç» dels seus malsons recurrents. El malson que tenia al cap era de fet el record del matí determinant en què s'havia convertit en un esguerrat. En realitat, només el començament del malson o del record era «dolç», i l'origen d'aquell episodi era un fet que havia passat a Oaxaca, Mèxic —al barri de l'abocador de la ciutat, l'any 1970— quan en Juan Diego tenia catorze anys.

A Oaxaca, era el que anomenaven un nen de l'abocador (un *niño de la basura*); vivia en una barraca a Guerrero, la colònia de les famílies que treballaven a l'abocador (*el basurero*). L'any 1970, a Guerrero només hi vivien deu famílies. En aquella època, Oaxaca tenia uns cent mil habitants; la majoria no sabien que els nens de l'abocador feien quasi tota la feina de triar i seleccionar les coses al *basurero*. Els nens s'encarregaven de separar el vidre, l'alumini i el coure.

La gent que sabia què feien els nens de l'abocador els anomenava *los pepenadores*, els drapaires. Amb catorze anys, això és el que era en Juan Diego: un nen de l'abocador i un drapaire. Però també era un lector; va córrer la veu que un *niño de la basura* havia après a llegir tot sol. Per norma general, els nens de l'abocador no eren gaire bons lectors, i els joves lectors de qualsevol origen o condició quasi mai no aprenen a llegir sols. Aquest va ser el motiu pel qual va córrer la veu, i com els jesuïtes, que donaven tanta importància a l'educació, van tenir notícies del nen de Guerrero. Els dos

vells jesuïtes del Temple de la Companyia de Jesús es referien a en Juan Diego com el «lector de l'abocador».

—Algú hauria de portar un bon llibre o dos al «lector de l'abocador». Només Déu sap què troba per llegir al *basurero*! —deien el pare Alfonso o el pare Octavio. Quan un d'aquells dos monjos vells deia que «algú hauria de fer alguna cosa», sempre era el germà Pepe qui la feia. I en Pepe era un gran lector.

Per començar, el germà Pepe tenia cotxe, i, com que era originari de Ciutat de Mèxic, moure's per Oaxaca li resultava relativament fàcil. En Pepe feia de mestre a l'escola jesuïta; feia molt temps que era una escola d'èxit —tothom sabia que la Companyia de Jesús sabia dirigir escoles. En canvi, l'orfenat jesuïta era relativament nou (encara no feia deu anys que havien reformat l'antic convent per convertir-lo en un orfenat), i no tothom estava engrescat amb el nom que li havien posat —per a alguns, Hogar de los Niños Perdidos era un nom llarg que sonava una mica massa sever.

Però el germà Pepe havia posat el cor tant en l'escola com en l'orfenat; i, amb el temps, la majoria de les ànimes cànrides que s'havien oposat a com sonava «Llar dels Nens Perduts» van haver de reconèixer que els jesuïtes també dirigien un bon orfenat. A més, tothom n'havia escurçat el nom —la gent ara en deia «Els Nens Perduts». Una de les monges que cuidava els nens encara era més directa; per ser justos, la germana Gloria es devia referir només a un parell de nens que es portaven malament, no pas a tots els orfes, quan de tant en tant mormolava «*los perdidos*» —«els perduts» era segurament un nom que la monja gran dedicava només a algunes de les criatures més exasperants.

Per sort, no era la germana Gloria qui duia els llibres al *basurero* per al jove lector de l'abocador; si la Gloria li hagués escollit i portat els llibres, la història d'en Juan Diego potser s'hauria acabat abans de començar. Però el germà Pepe

tenia la lectura en un pedestal; era jesuïta perquè els jesuïtes li havien ensenyat a llegir i li havien fet conèixer Jesús, no necessàriament per aquest ordre. Valia més no preguntar a en Pepe si l'havia salvat la lectura o Jesús, o quin dels dos l'havia salvat més.

Amb quaranta-cinc anys, estava massa gras —una «figura d'aspecte querúbic, tot i que no un ésser celestial» era com el germà Pepe es descrivia a ell mateix.

En Pepe era la bondat personificada. Encarnava el lema de santa Teresa de Jesús: «De devocions absurdes i de sants amargats, deslliureu-nos-en Senyor». Posava aquelles paraules sagrades en un lloc principal entre les seves pregàries diàries. No és estrany que els nens l'estimessin.

Però el germà Pepe no havia estat mai al *basurero* d'Oaxaca. En aquell temps, a l'abocador hi cremaven tot el que podien; hi havia fogueres pertot arreu. (Els llibres anaven bé per encendre-les.) Quan en Pepe va sortir del seu VW Escarabat, la pudor del *basurero* i l'escalfor de les fogueres eren el que s'havia imaginat que seria l'infern —només que no s'havia imaginat nens treballant-hi.

Al seient del darrere del petit Volkswagen hi havia uns quants llibres molt bons; els llibres bons eren la millor protecció contra el diable que en Pepe havia tingut realment a les mans —era impossible tenir la fe en Jesús a les mans, si més no de la manera com podies tenir-hi els llibres bons.

—Busco el lector —va dir en Pepe als treballadors de l'abocador, tant als grans com als petits. Els *pepenadores*, els drapaires, se'l van mirar amb desdeny. Era evident que no valoraven la lectura. Un dels adults va parlar primer (una dona, potser de l'edat d'en Pepe o una mica més jove, segurament la mare d'algun d'aquells drapaires). Va dir a en Pepe que anés a buscar en Juan Diego a Guerrero, a la barraca del *jefe*.

El germà Pepe va quedar confós; potser no l'havia entès bé. El *jefe* era l'encarregat de l'abocador —era el cap del *ba-*

surero. ¿El lector era el fill del *jefe*?, va preguntar en Pepe a la dona.

Uns quants nens de l'abocador van riure; llavors es van girar per marxar. Els adults no ho van trobar divertit, i la dona només va dir: «No exactament». Va assenyalar en direcció a Guerrero, que estava abrigat en un vessant més avall del *basurero*. Les barraques de la colònia estaven fetes amb materials que els treballadors havien trobat a l'abocador, i la barraca del *jefe* era la que hi havia a la perifèria de la colònia, a l'extrem més proper a l'abocador.

Unes columnes de fum negre s'alçaven damunt del *basurero*, pilars de negror que s'enfilaven cap al cel. Els voltors volaven en cercle, però en Pepe va veure que hi havia carronyaires tant a dalt com a baix; el *basurero* era ple de gossos que esquivaven les fogueres i que deixaven pas de mal grat als camioners però quasi a ningú més. Els gossos eren una companyia problemàtica per als nens, ja que tant els uns com els altres remenaven les escombraries, si bé no hi buscaven el mateix. (Als gossos no els interessava el vidre, ni l'alumini, ni el coure.) La majoria dels gossos de l'abocador no tenien amo, és clar, i alguns s'estaven morint.

En Pepe no seria prou temps al *basurero* per veure els gossos morts, ni per veure què els passava —els cremaven, tot i que no sempre abans que els trobessin els voltors.

En Pepe va trobar més gossos més avall, a Guerrero. Aquells gossos havien estat adoptats per les famílies que vivien a la colònia i treballaven al *basurero*. En Pepe va pensar que els gossos de Guerrero semblaven més ben alimentats, i que protegien més el territori que els gossos de l'abocador. Eren més com els gossos de qualsevol altre barri; eren més nerviosos i més agressius que els gossos de l'abocador, que tendien a esmunyir-se d'una manera abjecta o furtiva, tot i que els gossos de l'abocador tenien una manera astuciosa de marcar-se el terreny.

En Pepe estava segur que calia evitar la mossegada d'un gos del *basurero* o d'un de Guerrero. Al capdavant, la majoria dels gossos de Guerrero havien estat de l'abocador.

El germà Pepe duia els nens malalts dels Nens Perduts a veure el doctor Vargas a l'hospital de la Creu Roja, al carrer d'Armenta y López; en Vargas donava prioritat a tractar els nens de l'orfenat i els nens de l'abocador. El doctor Vargas havia explicat a en Pepe que els nens que feien de drapaires al *basurero* estaven exposats als gossos i a les agulles —hi havia moltes xeringues amb agulles fetes servir a l'abocador. Un *niño de la basura* podia punxar-se molt fàcilment amb una agulla usada.

—Hepatitis B o C, tètanus, per no parlar de qualsevol forma imaginable d'infecció bacteriana —havia explicat el doctor Vargas a en Pepe.

—I un gos del *basurero*, o qualsevol gos de Guerrero, pot tenir la ràbia, suposo —havia dit el germà Pepe.

—Si un d'aquells gossos mossega un nen de l'abocador, se li ha de posar la vacuna de la ràbia —va dir en Vargas—. Però els nens de l'abocador tenen més por del compte a les agulles. Tenen por de les agulles usades, cosa que ja està bé, però això fa que també tinguin por de les injeccions! Si un gos els mossega, els nens de l'abocador tenen més por de les injeccions que de la ràbia, i això ja no està tan bé. —En Vargas era un bon home, segons en Pepe, tot i que era un home de ciència, no pas un creient. (En Pepe sabia que en Vargas podia ser un pesat, espiritualment parlant.)

En Pepe pensava en el perill de la ràbia quan va sortir del VW Escarabat i es va acostar a la barraca del *jefe* a Guerrero; estrenyia els braços al voltant dels llibres bons que duia per al lector de l'abocador, i recelava de tots aquells gossos que bordaven i feien cara de pocs amics.

—Hola! —va cridar el jesuïta rodanxó a la porta mosqui-tera de la barraca—. Porto llibres per a en Juan Diego, el

lector. Llibres bons! —Es va allunyar de la mosquitera quan va sentir un gruny ferotge dins la barraca del *jefe*.

La treballadora del *basurero* havia dit alguna cosa de l'en-carregat de l'abocador —el *jefe* en persona. S'hi havia referit pel nom.

—No li costarà reconèixer en Rivera —havia dit la dona a en Pepe—. És el que té el gos que fa més por de tots.

Però el germà Pepe no podia veure el gos que feia aquells grunys ferotges darrere de la porta de la barraca. Va fer un altre pas enrere per allunyar-se de la porta, que es va obrir de sobte, revelant no pas en Rivera ni ningú que semblés l'en-carregat de l'abocador; la personeta sorruda que hi havia a la porta de la barraca del *jefe* tampoc era en Juan Diego, sinó una nena d'ulls foscos i aspecte feréstec, la germana petita del lector de l'abocador, la Lupe, que tenia tretze anys. El llenguatge de la Lupe era incompreensible. El que li sortia de la boca ni tan sols semblava castellà. Només l'entenia en Juan Diego; ell era el traductor de la seva germana, el seu intèrpret. I la parla estranya de la Lupe no era el seu misteri més gran; la nena llegia el pensament. La Lupe sabia què pensaves —a vegades, també sabia més coses de tu.

—És un home amb una pila de llibres! —va cridar la Lupe cap a la barraca, provocant una cacofonia de lladrucs d'aquell gos que no es veia però que feia uns sorolls tan desagradables—. És mestre i jesuïta; un dels benefactors dels Nens Perduts. —La Lupe va fer una pausa, llegint el pensament del germà Pepe, que estava lleugerament confós; en Pepe no havia entès cap de les paraules que havia dit la nena.— Es pensa que sóc retardada. Té por que a l'orfenat no m'acceptarien; els jesuïtes es pensarien que sóc ineducable! —va cridar la Lupe a en Juan Diego.

—No és retardada! —va cridar el nen des d'algun lloc de dins de la barraca—. Ho entén tot!

—Suposo que busco el teu germà —va dir el jesuïta a la

neneta. En Pepe li va somriure, i ella va assentir; la Lupe va veure que suava fent un esforç herculi per aguantar tots els llibres.

—El jesuïta és simpàtic; només és que està una mica gras —va cridar la nena a en Juan Diego. Va tirar una mica enre-re cap a dins de la barraca, aguantant la porta mosquitera al germà Pepe, que va entrar amb cautela; buscava pertot arreu el gos grunyidor però invisible.

El nen, el lector de l'abocador, no era gaire més visible. Les prestatgeries que tenia al voltant estaven més ben fetes que la majoria, tal com passava amb la barraca —obra del *jefe*, va suposar en Pepe. El jove lector no semblava que fos fuster. En Juan Diego era un nen d'aire distret, tal com són molts lectors joves però seriosos; s'assemblava molt a la seva germana, i tots dos recordaven algú a en Pepe. En aquell moment, el jesuïta, tot suat, no podia pensar qui era aquell algú.

—Tots dos ens assemblem a la mare —li va dir la Lupe, que sabia què pensava el visitant. En Juan Diego, que estava estirat en un sofà malmès amb un llibre obert al pit, aquell cop no va traduir les paraules de la Lupe; el jove lector va optar per ocultar al mestre jesuïta el que havia dit la seva germana clarivident.

—¿Què llegeixes? —va preguntar el germà Pepe al nen.

—Història local; història de l'església, podríem dir-ne —va dir en Juan Diego.

—És avorrit —va dir la Lupe.

—La Lupe diu que és avorrit; suposo que ho és una mica —va convenir el nen.

—¿La Lupe també llegeix? —va preguntar el germà Pepe. Hi havia una planxa de fusta contraplacada ben recolzada en dues caixes de color taronja —una taula improvisada però prou ben feta— al costat del sofà. En Pepe hi va deixar la pila de llibres.

—Li llegeixo en veu alta; tot —va dir en Juan Diego al

mestre. El nen va aixecar el llibre que llegia.— És un llibre que explica com vostès, els jesuïtes, van arribar els tercers —va explicar en Juan Diego—. Els agustins i els dominics van arribar a Oaxaca abans que els jesuïtes; vostès van ser els tercers. Potser per això els jesuïtes no són res de l'altre món a Oaxaca —va continuar el nen. (Allò era sorprenentment familiar per al germà Pepe.)

—I la Verge Maria fa ombra a Nostra Senyora de Guadalupe; la Verge Maria i per Nostra Senyora de la Soledat enreden la Verge de Guadalupe —va començar a balbucejat la Lupe, de manera incomprensible—. La Virgen de la Soledad és una autèntica heroïna local a Oaxaca... la Verge de la Soledat i la seva absurda història del *burro*! Nuestra Señora de la Soledad també enreda la Verge de Guadalupe. Jo sóc una nena de Guadalupe! —va dir la Lupe, assenyalant-se; semblava que allò l'empipava.

El germà Pepe va mirar en Juan Diego, que semblava que estigués tip de la guerra de les verges, però el nen ho va traduir tot.

—Conec aquest llibre! —va exclamar en Pepe.

—És clar, no em sorprèn; és un dels seus —li va dir en Juan Diego; va allargar a en Pepe el llibre que llegia. Aquell llibre vell feia la fortor del *basurero* i tenia alguna pàgina socarrimada. Era un volum acadèmic, un tractat d'erudició catòlica dels que no llegeix quasi ningú. El llibre havia sortit de la biblioteca dels mateixos jesuïtes a l'antic convent, que ara era l'Hogar de los Niños Perdidos. Molts dels llibres antics i il·legibles els havien enviat a l'abocador quan havien reformat el convent per acollir els orfes i per fer més espai a les prestatgeries de l'escola.

Sens dubte, el pare Alfonso o el pare Octavio havien decidit quins llibres havien de fer cap al *basurero* i quins valia la pena de conservar. La història dels jesuïtes arribant tercers a Oaxaca no devia haver fet el pes als dos monjos vells, va pen-

sar en Pepe; a més, l'autor devia ser un agustí o un dominic —no pas un jesuïta— i només allò ja devia haver condemnat el llibre a les fogueres infernals del *basurero*. (Els jesuïtes donaven prioritat a l'educació, però ningú no havia dit que no fossin competitius.)

—T'he portat uns quants llibres que són més llegidors —va dir en Pepe a en Juan Diego—. Alguna novel·la, bons relats... bé, ficció —va dir el mestre, intentant animar-lo.

—No sé què pensar de la ficció —va dir la Lupe en un to recelós—. No totes les històries són el que haurien de ser.

—No comencis amb això —li va dir en Juan Diego—. Ets massa petita per a la història del gos.

—¿Quina història del gos? —va preguntar el germà Pepe.

—No ho preguntis —li va dir el nen, però ja era massa tard; la Lupe ja buscava alguna cosa mig a les palpentes entre els llibres de les prestatgeries; hi havia llibres pertot arreu, salvats de la crema.

—Aquell paio rus —deia la nena, abrاندada.

—¿Ha dit rus? No deus pas llegir rus, ¿oi? —va preguntar en Pepe a en Juan Diego.

—No, no... Vol dir l'escriptor. L'escriptor és rus —va explicar el nen.

—¿Com l'entens? —li va demanar en Pepe—. A vegades no em sembla que el que parla sigui castellà...

—És clar que és castellà! —va cridar la nena; havia trobat el llibre que li havia provocat dubtes sobre els relats, sobre la ficció. Va allargar el llibre al germà Pepe.

—La llengua de la Lupe és només una mica diferent —deia en Juan Diego—. La puc entendre.

—Oh, aquest rus —va dir en Pepe. El llibre era un recull de relats de Txèkhov, *La dama del gosset i altres relats*.

—No parla gens del gos —es va queixar la Lupe—. Parla de persones que fan l'amor tot i no estar casades.

Evidentment, en Juan Diego ho va traduir.

—Només li interessien els gossos —va dir el nen a en Pepe—. Ja li vaig dir que era massa petita per a aquesta història.

A en Pepe li costava recordar «La dama del gosset»; naturalment, no li sonava gens el gosset. Era la història d'una relació il·lícita. Això era tot el que recordava.

—No crec que sigui adequada per a cap dels dos —va dir el mestre jesuïta, amb una rialla incòmoda.

En aquell moment en Pepe es va adonar que era una traducció anglesa dels relats de Txèkhov, una edició americana publicada a la dècada del 1940.

—Però si és en anglès! —va exclamar el germà Pepe—. ¿Entens l'anglès? —va preguntar a aquella nena d'aire feréstec—. ¿També saps llegir anglès? —va preguntar el jesuïta al lector de l'abocador. El nen i la seva germana van arronsar les espatlles. ¿On he vist aquest gest abans?, va pensar en Pepe.

—De la nostra mare —li va respondre la Lupe, però en Pepe no la va entendre.

—¿Què passa amb la mare? —va preguntar en Juan Diego a la seva germana.

—Es preguntava per la manera com arronsem les espatlles —li va respondre la Lupe.

—També has après a llegir anglès tot sol —va dir en Pepe a poc a poc al nen; la nena de sobte el va fer estremir, sense que hi hagués cap motiu aparent.

—L'anglès només és una mica diferent; l'entenc —li va dir el nen, com si encara parlés d'entendre l'estranya llengua de la seva germana.

El cervell d'en Pepe anava molt de pressa. Eren unes criatures extraordinàries. El nen podia llegir el que fos; potser no hi havia res que no entengués. I la nena... bé, la nena era diferent. Aconseguir que parlés amb normalitat seria un rept. Amb tot, ¿aquells nens de l'abocador no eren justament

la mena d'alumnes dotats que buscava l'escola jesuïta? ¿I la treballadora del *basurero* no havia dit que en Rivera, el *jefe*, no era «exactament» el pare del jove lector? ¿Qui era el seu pare? ¿I on era? I no hi havia ni rastre de la mare —almenys en aquella barraca tan deixada, pensava en Pepe. Els mobles estaven bé, però tota la resta era un desastre.

—Digue-li que no som Nens Perduts; ens ha trobat, ¿no? —va dir la Lupe de sobte al seu germà talentós—. Digue-li que no som material d'orfenat. Jo no cal que parli normal; tu m'entens sense problema —va dir la nena a en Juan Diego—. Digue-li que tenim una mare; segurament la coneix! —va exclamar la Lupe—. Digue-li que en Rivera és com un pare, però millor. Digue-li que el *jefe* és millor que qualsevol pare!

—Frena, Lupe! —va dir en Juan Diego—. Si no frenes, no li puc dir res. —Eren moltes coses per dir al germà Pepe, començant pel fet que en Pepe segurament coneixia la mare dels nens de l'abocador; treballava de nit al carrer Zaragoza, però també treballava per als jesuïtes: era la seva dona de fer feines principal.

El fet que la mare dels nens de l'abocador treballés de nit al carrer Zaragoza la convertia segurament en una prostituta, i el germà Pepe sí que la coneixia. L'Esperanza era la millor dona de fer feines dels jesuïtes —no hi havia dubte d'on venien els ulls foscos i els moviments d'espatlles despreocupats dels nens, si bé l'origen del talent del nen per llegir no era tan clar.

De manera eloqüent, el nen no va fer servir l'expressió «no exactament» quan va parlar d'en Rivera, el *jefe*, com a possible pare. En Juan Diego va dir que l'encarregat de l'abocador «probablement no» era el seu pare, tot i que podia ser que sí que ho fos —hi havia un «potser» pel mig; així és com ho va expressar en Juan Diego. Pel que fa a la Lupe, el *jefe* «segur que no» era el seu pare. La Lupe tenia la im-

pressió que tenia molts pares, «massa pares per anomenar-los», però el noi va passar de puntetes per sobre d'aquesta impossibilitat biològica. Va dir només que en Rivera i la seva mare «ja no estaven junts d'aquella manera» quan l'Esperanza es va quedar embarassada de la Lupe.

Va ser una explicació llarga però serena. El lector de l'abocador va assegurar que ell i la Lupe veien l'encarregat de l'abocador «com un pare, però millor», i va recalcar que per a ells allò era una casa. En Juan Diego va repetir les paraules de la Lupe dient que no eren «material d'orfenat». Embellint-ho una mica, en Juan Diego ho va expressar d'aquesta manera:

—No som Nens Perduts, ni presents ni futurs. Tenim una casa aquí, a Guerrero. Tenim feina al *basurero*!

Però al germà Pepe aquelles paraules li van fer plantejar-se per què aquells nens no estaven treballant al *basurero* juntament amb els *pepenadores*. ¿Per què la Lupe i en Juan Diego no eren fora remenant les escombraries amb els altres nens de l'abocador? ¿Els tractaven millor o pitjor que als nens de les altres famílies que vivien a Guerrero i treballaven al *basurero*?

—Millor i pitjor —va dir en Juan Diego al mestre jesuïta, sense dubtar-ho. El germà Pepe va recordar el menyspreu dels altres nens de l'abocador per la lectura; només Déu sabia què feien aquells petits drapaires amb aquella nena feréstega i inintel·ligible que feia estremir en Pepe.

—En Rivera no ens deixa sortir de la barraca si no hi és —va explicar la Lupe. En Juan Diego no tan sols va traduir aquelles paraules, sinó que es va estendre sobre aquest punt.

En Rivera els protegia de debò, va dir el nen a en Pepe. El *jefe* era com un pare i millor que un pare perquè els donava tot el que necessitaven i a més els vigilava.

—I no ens pega mai —el va interrompre la Lupe; en Juan Diego ho va traduir diligentment.

—Ja ho entenc —va dir el germà Pepe. Però tot just començava a entendre la situació en què es trobaven aquells dos germans: en efecte, era millor que la de molts nens que triaven i seleccionaven les coses que trobaven al *basurero*. Però també era pitjor perquè la Lupe i en Juan Diego eren l'enveja dels drapaires i de les seves famílies a Guerrero. Aquells dos nens de l'abocador potser tenien la protecció d'en Rivera (per la qual eren envejats), però el *jefe* no era exactament el seu pare. I la seva mare, que treballava de nit al carrer Zaragoza, era una prostituta que no vivia a Guerrero.

A tot arreu ha d'haver-hi un ordre jeràrquic, va pensar el germà Pepe, entristit.

—¿Què és un ordre jeràrquic? —va preguntar la Lupe al seu germà. (En Pepe començava a veure que la nena sabia el que pensava.)

—Un ordre jeràrquic és que els altres *niños de la basura* se senten superiors a nosaltres —va dir en Juan Diego a la Lupe.

—Exacte —va dir en Pepe, una mica incòmode. Havia anat a conèixer el lector de l'abocador, el llegendari nen de Guerrero, portant-li bons llibres, tal com hauria fet un bon mestre, i havia descobert que ell, en Pepe, el jesuïta, era qui tenia més coses per aprendre.

Va ser llavors que va aparèixer el gos que no havia parat de gemegar però que no s'havia deixat veure, si és que era un gos. L'animaló, que semblava una mostela, va sortir arrossegant-se de sota el sofà —més tirant a un rosegador que a un cànid, va pensar en Pepe.

—Es diu Blancot; és un gos, no una rata! —va dir la Lupe, indignada, al germà Pepe.

En Juan Diego va explicar allò, però va afegir:

—El Blancot és un covard i un desagraït.

—El jagó salvar de la mort! —va exclamar la Lupe. Fins

i tot mentre anava furtivament cap als braços allargats de la nena, aquell gos escanyolit i geperut tenia els llavis una mica arrufats, ensenyant les dents punxegudes.

—S’hauria de dir Salvat de la Mort, no Blancot —va dir en Juan Diego, rient—. El va trobar amb el cap atrapat en un cartró de llet.

—És un cadell. Estava afamat —va protestar la Lupe.

—El Blancot encara està afamat per alguna cosa —va dir en Juan Diego.

—Para —va fer la seva germana; el cadell va tremolar als seus braços.

En Pepe va intentar reprimir els seus pensaments, però era més difícil del que s’havia imaginat; va decidir que era millor marxar, encara que fos bruscament, que no pas deixar que aquella nena clarivident llegís el que tenia al cap. En Pepe no volia que aquella criatura innocent sabés què pensava.

Va engegar el VW Escarabat; mentre el mestre jesuïta s’allunyava de Guerrero, no va veure ni rastre d’en Rivera ni del «gos que feia més por» de tots. Les espirals de fum negre del *basurero* s’alçaven al seu voltant, tal com ho feien els pensaments més negres del bon jesuïta.

El pare Alfonso i el pare Octavio veien en Juan Diego i la mare de la Lupe —l’Esperanza, la prostituta— com els «caiguts». Als ulls dels dos monjos vells no hi havia ànimes caigudes que haguessin caigut més avall que les prostitutes; no hi havia cap ésser humà tan desgraciat com ho eren aquelles dones. Els jesuïtes havien contractat l’Esperanza com a dona de fer feines en un suposat intent sagrat de salvar-la.

Però ¿aquests nens de l’abocador no necessiten que els salvin, també?, es preguntava en Pepe. ¿Els *niños de la basura* no estan entre els «caiguts»? ¿No corren el perill de caure en el futur? ¿O de caure més avall?

Quan aquell nen de Guerrero ja era gran i es queixava dels blocadors beta a la seva metgessa, hauria hagut de tenir

el germà Pepe al costat; en Pepe hauria donat testimoni dels records d'infantesa d'en Juan Diego i dels seus somnis més terribles. El germà Pepe sabia que fins i tot aquells malsons del lector de l'abocador mereixien ser conservats.

Quan els nens de l'abocador tenien poc més de deu anys, el somni més recurrent d'en Juan Diego no era un malson. El nen sovint somiava que volava —bé, no exactament. Era una activitat aèria peculiar i estranya, que no s'assemblava gaire a «volar». El somni era sempre el mateix: una gentada mirava enlaire; veien que en Juan Diego caminava pel cel. Des de baix —és a dir, des de terra— el nen semblava que caminés amb molt de compte pel cel de cap per avall. (També semblava que comptés per a ell mateix.)

El moviment d'en Juan Diego a través del cel no tenia res d'espontani —no volava lliurement, com vola un ocell; li faltava l'embranchida clara i potent d'un avió. Tot i així, en aquell somni tan freqüent, en Juan Diego sabia que era allà on havia de ser. Des de la seva perspectiva capgirada al cel, podia veure els rostres angoixats de la gentada que mirava enlaire.

Quan descrivia el somni a la Lupe, també deia això a la seva germana:

—En cada vida arriba un moment que t'has de deixar anar de mans... de totes dues.

Naturalment, això no tenia sentit per a una nena de tretze anys —ni tan sols per a una nena de tretze anys normal i corrent. La resposta de la Lupe era intel·ligible fins i tot per a en Juan Diego.

Una vegada que ell li va preguntar què pensava d'aquell somni de caminar pel cel de cap per avall, la Lupe va ser tan misteriosa com sempre, tot i que en Juan Diego almenys va entendre les seves paraules exactes.

—És un somni sobre el futur —va dir la nena.

—¿Sobre el futur de qui? —va demanar en Juan Diego.

—El teu no, espero —va respondre la seva germana, encara amb més misteri.

—Però aquest somni m'encanta! —va dir el nen.

—És un somni de mort —va ser tot el que va afegir la Lupe.

Però ara, de gran, des que es prenien els blocadors beta, en Juan Diego havia perdut aquell somni d'infantesa en què caminava pel cel, i tampoc podia reviure el malson d'aquell matí llunyà en què va quedar esguerrat a Guerrero. El lector de l'abocador trobava a faltar aquell malson.

S'havia queixat a la seva metgessa.

—Els blocadors beta em bloquegen els records! —va exclamar en Juan Diego—. M'estan prenent la infantesa; m'estan robant els somnis! —Per a la seva metgessa, tot el que volia dir aquella histèria era que en Juan Diego trobava a faltar l'energia que li donava l'adrenalina. (Els blocadors beta realment fan una mala passada a l'adrenalina.)

La seva metgessa, una dona assenyada que es deia Rosemary Stein, era una bona amiga d'en Juan Diego des de feia vint anys; ja coneixia el que considerava les seves exageracions histèriques.

La doctora Stein sabia molt bé per què havia receptat els blocadors beta a en Juan Diego; el seu amic estimat corria el risc de tenir un atac de cor. No tan sols tenia la pressió pels núvols (17 i 10), sinó que estava força segur que la seva mare i un dels seus possibles pares havien mort d'un atac de cor —la seva mare segur, i força jove. En Juan Diego anava ben servit d'adrenalina —l'hormona de la reacció de lluita o fugida que se segrega en moments d'estrès, de por, de desastres, de pànic escènic, però també durant un atac de cor. L'adrenalina també allunya la sang dels intestins i de les vísceres —la sang va als músculs perquè puguis córrer. (Potser

un lector de l'abocador necessita més adrenalina que la majoria de la gent.)

La doctora Stein havia explicat a en Juan Diego que els blocadors beta no eviten els atacs de cor, però sí que bloquegen els receptors d'adrenalina del cos i així blinden el cor de l'efecte potencialment devastador de l'adrenalina alliberada durant un atac de cor.

—¿I on els tinc, aquest coi de receptors d'adrenalina? —havia preguntat en Juan Diego a la doctora Stein. (Doctora Rosemary, li deia ell, només per fer-la empipar.)

—Als pulmons, als vasos sanguinis, al cor... gairebé a tot arreu —li havia respost ella—. L'adrenalina fa que el cor bategui més de pressa. Respirs més fort, els pèls dels braços s'ericen, les pupil·les es dilaten, els vasos sanguinis s'estrangulen... mala cosa, si tens un atac de cor.

—¿I què pot ser bo si tens un atac de cor? —li havia preguntat en Juan Diego. (Els nens de l'abocador són persistents. Són gent tossuda.)

—Un cor tranquil i relaxat; un cor que bategui a poc a poc, no cada cop més de pressa —va dir la doctora Stein—. Una persona que pren blocadors beta té el pols lent; passi el que passi, el pols no s'accelera.

Fer baixar la pressió sanguínia tenia conseqüències; una persona que pren blocadors beta hauria d'anar amb compte de no beure massa alcohol, que fa pujar la pressió, però en Juan Diego pràcticament no bevia. (Bé, d'acord, bevia cervesa, però només cervesa, i no gaire, pensava.) I els blocadors beta redueixen la circulació de la sang a les extremitats; t'agafa fred a les mans i als peus. Tot i així, en Juan Diego no es queixava d'aquest efecte secundari —fins i tot havia fet broma amb la seva amiga Rosemary que tenir fred era un luxe per a un nen d'Oaxaca.

Alguns pacients que prenen blocadors beta lamenten la letargia que comporta, tant la fatiga com una menor toleràn-

cia a l'exercici físic, però a la seva edat —ara en Juan Diego tenia cinquanta-quatre anys— ¿què li importava? Havia estat esguerrat des dels catorze; coixejar era el seu exercici. Ja havia coixejat prou durant quaranta anys. En Juan Diego no volia més exercici!

Sí que li hauria agradat sentir-se més viu, no tan «disminuït» —la paraula que feia servir per descriure com el feien sentir els blocadors beta quan parlava a la Rosemary sobre la seva manca d'interès sexual. (En Juan Diego no deia que era impotent; fins i tot amb la seva metgessa, la paraula *disminuït* era on començava i acabava la conversa.)

—No sabia que estigués en una relació sexual —li va dir la doctora Stein; de fet, sabia perfectament que no estava en cap.

—Estimada doctora Rosemary —va dir en Juan Diego—. Si estigués en una relació sexual, em sembla que sí que estaria disminuït.

Ella li havia receptat Viagra —sis pastilles al mes, 100 mil·ligrams— i li havia dit que experimentés.

—No s'espera a conèixer algú —va dir la Rosemary.

No s'havia esperat; no havia conegut ningú, però sí que havia experimentat.

La doctora Stein li havia renovat la recepta cada mes.

—Potser amb mitja pastilla ja n'hi ha prou —li va dir en Juan Diego després dels seus experiments. Va guardar les pastilles que li sobraven. No s'havia queixat de cap dels efectes secundaris de la Viagra. Li permetia tenir una erecció; podia tenir un orgasme. ¿Per què l'havia de molestar tenir el nas embussat?

Un altre efecte secundari dels blocadors beta és l'insomni, però en Juan Diego no va trobar res de nou o d'especialment empipador en allò; estar estirat però despert a les fosques amb els seus dimonis era gairebé reconfortant. La majoria dels dimonis d'en Juan Diego havien estat com-

panys seus d'infantesa; els coneixia tan bé que eren com amics.

Una sobredosi de blocadors beta pot provocar mareig, fins i tot breus desmais, però a en Juan Diego no el preocupaven ni els marejos ni els desmais.

—Els esguerrats sabem caure; per a nosaltres les caigudes no són res de l'altre món —va dir a la doctora Stein.

Tot i així, més que la disfunció erètil, el que l'afectava eren els seus somnis inconnexos; en Juan Diego deia que ni els seus records ni els seus somnis no tenien una cronologia que es pogués seguir. No suportava els blocadors beta perquè, alterant-li els somnis, l'havien aïllat de la seva infantesa, i la seva infantesa li importava més del que la infantesa importava als altres adults —a la majoria dels altres adults, pensava en Juan Diego. La seva infantesa, i les persones que hi havia trobat —les que li havien canviat la vida, o les que havien estat testimonis del que li havia passat en aquella època crucial— eren el que en Juan Diego tenia en lloc d'una religió.

Tot i ser una bona amiga, la doctora Rosemary Stein no ho sabia tot d'en Juan Diego; sabia molt poques coses de la infantesa del seu amic. Quan en Juan Diego li va parlar amb una brusquedat poc característica dels blocadors beta, a la doctora Stein li devia semblar una queixa sortida del no-res.

—Cregui'm, Rosemary, si els blocadors beta m'haguessin pres la religió, no me'n queixaria pas! Al contrari, li demanaria que en receptés a tothom!

Allò també eren exageracions histèriques del seu amic apassionat, va pensar la doctora Stein. Al capdavant, s'havia cremat les mans salvant llibres de la crema —fins i tot llibres sobre història catòlica. Però la Rosemary Stein només coneixia fragments de la vida d'en Juan Diego com a nen de l'abocador; sabia més coses de quan el seu amic era més gran. Realment no coneixia el nen de Guerrero.